

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 15 K na leto. —
Za Nemčijo 18 K. — Za Ameriko in druge tuje države 20 K. —
Posamezne številke se prodajajo po 50 vinarjev.

Spisal in dopisal se pošilja: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in inserati pri Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Jugoslovanski kmetje jugoslovanskemu škofu dr. A. Jegliču.

Vitke bilke so rži,
raste nam pšenica,
„dvigne se še pet pedí“,
poje prepelica,
in potem njen zlati klas
kruha dá za vsako vas.
Polje plodno, žito zláto,
naše upanje bogato!
Kar smo posejali zrn,
stokrat nam povrne strn.
Bog jo váruj ure hude,
Bog poplačaj naše trude!

Ti polagaš dolgo let
sémena v slovenski svet,
pozno légaš, vstajaš rano,
plug zasajaš, vlačiš brano,
trud ne pláši Te, — čimbolj
trda tla so naših polj,
čim neplodnejša je njiva,
tem obilneje zalíva
čelo Ti in lice pot.
Tvoja misel je le ena:
Vsa naj zemlja oplojéna,
vsa deležna bo dobroti —

V mnogih poljih je zaklilo,
plod Ti je stoter vrnilo. —

Žetev že obeta maj!
Ali orji in sejáj
še nadalje neutrudno
in nad poljem čuvaj budno!
Saj široko to poljé
vsega ljudstva je srcé!
Národu srcé prenóvi
in Gospod Te blagoslóvi!

Franjo Neubauer.

Ob desetkrat sedmem godu.

1.

Suše se tla, namočena s solzámi,
veselja čut prešinja verni rod:
navdušeno z iskrenimi željami
obhaja Tvoj desetkrat sedmi god.
In v srcih se obnavlja sladka vez
s Teboj, visoki slavljenec in knez.

2.

Izreden dan, o vreden praznovanja! —
Le malo takiš zemlji čas rodi. —
Spominja nas zaslug in delovanja,
ki na odličnem mestu Te krasí.
Za nas utriplje blago Ti srcé,
v ljubezni vsem želiš postati vse.

3.

Na srečo Ti le naroda si gledal,
ko širil duh se blodnih je načel;
zato upor si zmotam napovedal,
za čednost verna srca si ogrel.
Gorečnosti si v nas zanetil plam,
ponižnosti Ti zgled nam daješ sam.

4.

Utihnili grmeči so topovi
in kri je teči jenjala iz ran,
razpočili so težki se okovi. —
Ti prvi si pozdravil rešni dan;
nad množico odrešenih sinov
si svojo roko dvignil v blagoslov.

5.

In bolj kot nekda opominjaš, prosiš,
glasneje kličeš, vabiš in svariš;
za duše skrb v pastirskem srcu nosiš,
za blagor domovine ves goriš,
In zopet dvigaš naše misli v raj,
do Nje, ki rožni jo proslavlja maj.

6.

Prezvzišeni, glej, danes za voščilo
zyestobo Ti prisegamo vsikdár,
ljubezen, vdanost — bodi Ti vezilo
hvaležnost naša — Tebi skromni dan
in vernikov molitev se glasi:
naj mnogo let Te še Gospod živí!

Limbarski.

Občni zbor Kmetijske družbe

20. maja se je nadaljeval občni zbor Kmetijske družbe, ki se je prvič vršil dne 30. decembra 1919, pa so Samostojni s svojim dviganjem in razgrajanjem preprečili, da se takrat ni mogel izvršiti.

Podpredsednik Kmetijske družbe g. prošt Kalan je ob pol 11. uri dopoldne otvoril nadaljevanje občnega zbora in konstatiral sklepčnost. Sporočil je, da tedanja deželna vlada ni potrdila izvolitev predsednika, češ da občni zbor ni bil pravilno sklican, ker niso bili povabljeni zastopniki podružnic iz Štajerske in Koroške. Glavni odbor je protestiral proti temu, ker po starih pravilih ni mogoče sklicati občnega zbora za celo Slovenijo. Deželna vlada je nato sporočila, da je bil občni zbor pravilno sklican in da je izvolitev predsednika veljavna. Medtem pa je izvoljeni predsednik g. Iskra izjavil, da izvolitve ne sprejme, zato je treba danes vnovič voliti predsednika.

Na predlog župnika Orchka se sklene, da se volijo predsednik, podpredsednik in odborniki skupno.

Za predsednika je bil izvoljen poverjenik za kmetijstvo Jakob Jan (130 glasov), za podpredsednika prošt Andr. Kalan (131 glasov), za odbornike: Janez Lovrač, posestnik, Podlipovica; Janez Hladnik, župnik, Trebelno; Jan. Strcin, posestnik Kaplavas pri Komendi; Franc Černe, živinozdravnik, Ljubljana; Mihael Dimnik, posestnik, Jarše pri Ljubljani (po 132 glasov). Samostojna kmetijska stranka je kandidirala za predsednika Gustava Pirca (66 glasov), za podpredsednika Frana Demšarja, bivšega drž. poslanca (64 glasov), za odbornike: Bohuslava Skalickega, Kandida; Ivana Pipana, Vižmarje; Ivana Azmana, Hraše 20; Janko Rajanja, Krško; Antona Medena, Begunje pri Cerknici (po 65 glasov).

Udnina za člana po 16 kron za leto 1920. se odobri.

Nato so se sprejele od glavnega odbora predlagane spremembe pravil in nekatera prehodna določila. Med tem je prevzel predsedstvo novo izvoljeni predsednik Jan, ki se je zahvalil za zaupanje in obljubil, da bo z vsemi močmi deloval za družbo in prosper kmetijstva.

Na podlagi izpremenjenih pravil se bo jeseni vršil občni zbor Kmetijske družbe za celo Slovenijo, na katerem se bo izvolil celoten nov odbor.

Draginja.

A. Vzroki draginje.

Kaj je povzročilo sedanjo strašno draginjo?

Marsikdo bo na to vprašanje odgovoril kratko: »Veržnik! Obesite glavne veržnike in bo bolje!«

Kakor bomo videli pozneje, nosijo res del krivde današnje draginje tudi oni trgovci, ki zahtevajo pri prodaji svojega blaga prevelik dobiček in ki jih imenujemo kratko veržnike in navijalce cen, da jih ločimo od poštenih trgovcev in producentov blaga.

ga vsake vrste. Gotovo je vsak človek, ki živi od težkega dela, iz srca zadovoljen, če zasačijo oblasti kakega veržnika in ga pošteno kaznujejo. Toda vsakdo ve, da so mnogi trgovci in producenti skušali tudi pred vojno prodajati svoje blago po kar mogoče visokih cenah, pa se vendar predvojne cene nikakor ne morejo primerjati s sedanjimi. Zato ne more vzrok sedanji draginji ležati samo pri navijalcih cen in oderuhih, ampak pravi vzrok moramo iskati v ohih razmerah, ki so navijanje cen omogočile in ga še omogočajo. Glavni vzrok draginje je žalostna resnica, da v Evropi dandanes splošno primanjkuje blaga vsake vrste, pravičako živila (a) kakor obrtnih izdelkov (b). Draginja je povzročila tudi slabo stanje naše valute (c), ki je izpodkopalo vero v denar in povzročilo, da so nekateri ljudje, ki so imeli denar, skušali nakupiti kar mogoče veliko blaga. Pomanjkanje blaga je tem občutnejše, ker nerednost prometa po železnicah (d) ovira, da bi prišlo blago iz krajev, kjer je dotičnega blaga dovolj, v kraje, kjer ga manjka.

Te vzroke draginje si hočemo ogledati sedaj kar po vrsti.

a) Splošno pomanjkanje živil v Evropi.

Če hočemo razumeti vzroke današnje draginje, si moramo predočiti eno dejstvo, ki pravzaprav vse pojasni: Evropa ima danes le malo manj prebivalstva nego pred vojno ali celo nič manj ne, živeža pa pridelava neprimerno manj nego pred vojno. Zmanjšalo se je število ljudi, ki živež pridelujejo in ga prodajajo, zvišalo pa seveda število onih, ki ga kupujejo. Naravna posledica tega je, da sedaj v Evropi živeža splošno primanjkuje (v Nemški Avstriji in Nemčiji mnogi ljudje dobesedno stradajo, celo v čehoslovaški republiki imajo še nakaznice na živila) in da je živež drag, kakor je bilo in bo vedno drago vsako blago, ki ga primanjkuje.

Prosim, pomislimo samo kratko, koliko rodovitnega sveta je ta vojska bolj ali manj opustošila! Vojska je šla — da omenjamo samo večje pokrajine — skoro skozi vso Galicijo, skozi Rusko Poljsko, poplavela je del Erdeljske in Rumunije, skoro vso Srbijo, Črno goro in Albanijo, uničila je popolnoma velik del naše Goriške, valila se je skozi gornjo Italijo do Pijave, razorala in razdejala je južno Tirolsko, ogromen del zapadne Francije je izpremenila v puščavo brez polja, drevja in hiš, uničila je velik del Belgije — da o bojiščih v Aziji in Afriki niti ne govorimo. Skoro vsi ti kraji, ki jih je zadela vojska v prvi vrsti, so bili izredno rodovitni ter so preskrbovali z živili ne samo sebe, ampak tudi druge pokrajine. Dandanes se polagoma vračajo na uničena polja nekdanji lastniki, iščejo dostikrat kraja, kjer je stal njihov dom, in skušajo z državno pomočjo postaviti zopet gospodarska poslopja, nabaviti si orodja in izravnati strelske järke in lijake, ki so jih izkopale granate. Kdaj bodo ti kraji zopet v onem stanju kakor pred vojno?

Vojna je začasno zaprla Evropi tudi ono žitnico, ki je zalagala milijone in milijone ljudi: Rusijo. Rekli smo, da je Velika Britanija — torej okroglo 45 milijonov ljudi — živela tri mesece v letu od ruskega žita. Tudi pri nas v Sloveniji so zmleli ve-

liki mlini mnogo mnogo ruske pšenice. Sedanja Rusija ne izvaža niti zrna žita; deloma leže vsled notranjih nemirov in bojev polja neobdelana, deloma pa niso železnice kos svoji nalogi, ker Rusija vzdržuje železniški promet samo še v prav malem obsegu in je vožnja po železnici tudi jako malo varna; zato vlada v nekaterih delih Rusije dandanes silna lakota.

Pa tudi po naših krajih, ki jih vojska ni zadela neposredno, so polja dostikrat slabše obdelana nego pred vojno, ker je manjkalo delavnih moči in umetnih gnojil.

Pomanjkanje živil bo torej tem manjše, čim bolj se bodo obnovili opustošeni kraji in čim bolje bodo funkcionirale železnice, da bo mogoče živila razpošiljati po svetu. Množina živil je tudi odvisna od tega, če bo industrija preskrbelja poljedelcem zadosti strojev in drugega orodja, zlasti pa umetnih gnojil. Škoda, ki jo je zadala vojna poljedelstvu, se bo vsakako poznala še dolga leta.

Kmetjsko gospodarstvo.

Pretresavamo napredek našega kmetijstva za bodočnost. Vršijo se enquete in večaki-specialisti napravljajo podrobne načrte za pospeševanje posameznih kmetijskih panog. Opažati je nov ogenj in resna volja vsakega, da bi po svoji moči prispeval v doseg višjega blagostanja našega kmetijskega ljudstva. Kjer je trdna volja, bo tudi uspeh — če ne prezremo medsebojne vez in večji ali manjši pomen posameznih panog v celoti, ki jo imenujemo »kmetjsko gospodarstvo«.

Kmetjsko gospodarstvo obstoji iz poljedelstva, živinoreje, sadjarstva, vinarstva, gozdarstva in raznih postranskih panog. Poljedelstvo delimo v pridelovanje žita in v pridelovanje krmaskih rastlin za živino. Živinoreja se peča z rejo konj, govedi, prašičev, ovac in koz: konj je za vprego in more biti lahek ali težak; goved nam more služiti za vprego, vendar nje glavni namen je proizvajati ali meso (pialna) ali mleko (mlečna); prašič nam da ali več mesa ali manj, navadno bolj za uživanje določene slanine ali pa manj mesa in več za mast porabne slanine; ovca proizvaja ali v prvi vrsti fino volno in šele v drugi vrsti meso ali mleko ali pa tudi obratno, v prvi vrsti meso ali mleko in šele v drugi vrsti volno; koza nudi mleko in za gotove obrtne izdelke potrebno usnje. S sadjarstvom se peča vsak kmet; z vinarstvom le posamezni kraji, večidel vsled od pradedov izvirajočih običajev; z gozdi izkoriščamo gorati, težko dostopni, manj rodovitni svet. Postranske panoge, kakor čebelarstvo, perutninarstvo, goja sviloprejk itd. tvorijo bolj ali manj znatne vire dohodkov osobito onim, ki imajo manj zemlje ozirema manjša gospodarstva in zato več časa pečati se z nego tega drobiža. Posamezna panoga more v raznolikosti krajevnih razmer tvoriti sama glavni vir dohodkov in blagostanje kmeta; le tuintam še hoče črpati gospodar iz vsake panoge nekoliko, ker mu vsakojaki specialisti mešajo glavo in pomagajo polniti žep z nadami, ki se le redko uresničujejo.

Vodilno načelo modernega kmetijskega gospodarstva je najti krajevnim razmeram primerno kmetijsko panogo, ki bo delovala glavni vir dohodkov in ki v normalnih časih ne bo usahnila nikdar — dajoč vedno zanesljiv užitek. Iz tega vzroka ni iskati bistvo kmetijskega napredka v tem, da se izboljšujejo enakomerno vse panoge, s katerimi so se naši dedi od pamtlivega v kakem kraju že pečali, marveč da se najde in uvede panoga, iz katere more kmetom v dotičnem kraju vzrasti gotovo blagostanje — raz moderno, znanstveno-praktično stališče. Nova doba mora zdrobiti stare tradicije, ki se ne ujemajo z modernim znanstvom, tudi na gospodarskem polju; vse trezno premisliti, nikdar prenehati, vendar vedno trdno stopati k cilju. Če uvidim, da je vinogradništvo v gotovih krajih poglavitni vzrok revščine tamošnjih prebivalcev, ker enkrat trta spomladi pozebe, drugič jo toča oklesta, tretjič mrzla jesen ne pusti grozdju dozoreti, vino je vedno kislo kot očet lid, vrh tega so ljudje še pravi vinski bratci, — tedaj naj umolkne vinarski specialist ali dopove ljudem, da vinogradništva ni pospeševati, marveč vse trte je uničiti, pridelovati krmne rastline in vso pozornost obrniti na živinorejo. Če se ljudje v drugem kraju že od pamtlivega pečajo z rejo junccev, isti pa se pri normalni doma pridelani krmni nikdar ne zdebijo, marveč jih v suhem stanju pokupijo razni prekupeci iz rodovitnejših krajev, tam spita jo in šele nato prodajo mesarjem, tedaj je ljudem dopovedati, da reja mesne (pitale) živine ni primerna za njih kraj, marveč jim bo mlečna živina lahko nudila znatno boljše dohodke. Če v kakem kraju kmetje in vsi njih pradedje niso nikdar kmetovali s konji marveč edino z volmi in kravami, še to ni dokaz, da bi tam s konji ne mogli odpraviti istega dela znatno hitreje in ceneje. Tudi šepa trditev, da reja ovac ni dobičkonosna in je to vzrok, da se že njih reja pred vojno bolj in bolj opuščala; marsikje v Sloveniji bi edino z umnim ovčarstvom mogli zenačiti primanjkljaj, ki ga je kmetško gospodarstvo dosedaj izkazovalo. Tako bi lahko navajal vzgleda še dalje v dokaz, da je moderna doba poklicana marsikaj starega na glavo postaviti in da se morajo konzervativizma otresti kmetje in veščaki, splošni kmetijski učitelji in strokovni specialisti. Kdor deluje v kmetškem gospodarstvu praktično, mora biti praktičen in tudi specialist, mora v gotovih okoliščinah pripoznati, da bi znamenalo zgrešiti cilj, če bi vsikdar hotel le izboljševati delo pradedov in naglašati prednosti svoje stroke.

Cilj kmetijskega napredka je zagotoviti kmetškemu ljudstvu blagostanje, ne da bi pri tem morali trpeti drugi ljudski sloji. Ni prijatelj kmeta kdor zagovarja pretirane cene raznih kmetških pridelkov kot posledica visokih produktivnih stroškov, marveč pravi prijatelj mu bo le tisti, kdor ga bo naučil proizvajalne stroške na najnižjo mejo znižati in mu tudi pri nizkih cenah kmetških pridelkov zagotoviti blagostanje. Cene bodo prejalšle zopet padle in kmet, ki se ne bo do tedaj naučil ceno pridelovati vsaj eno, kraju primerno

in za na svetovni trg sposobno blago, bo zopet siromak, kakor je bil kdaj prej. Katero blago naj v prvi vrsti ceno producira kmet v Sloveniji? Na katero panogo kmetijstva naj se on praktično vrže? Da bi se vrgel na vse, je izključeno: tako velikih možgan nima noben Slovenec-veščak in jih zato tudi kmet ne more imeti. Začrtajmo najprvo jasen cilj splošnemu kmetškemu gospodarstvu v Sloveniji in doženimo vir, ki ne bo usahnil, — za naše razmere najprimernejšo kmetško panogo, v kateri bomo nato specializirali našega kmeta.

Tlačan.

Iz Kmetških Zvez.

VRHNIKA.

Okrajna Kmetška zveza bo imela v nedeljo 30. t. m. ob 4. uri popoldan (po novem času) v Rokodelskem domu občni zbor. Opozorjamo vse člane, naj se občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

V CERKIJAH PRI KRŠKEM

se je vršila dne 9. maja seja odbora in zaupnikov K. Z. Z zadovoljstvom se je vzelo na znanje, da je vlada porazila komuniste. V tem boju je vlada postopala popolnoma pravilno. Gospodarske razmere so take, da je nujno treba od pomoči vsem, zlasti kajzarjem, poslom in kmetiskim delavcem. Vlada naj bi zasegla manufakturo po vseživinah. — Cene naj se določijo vseh in tovarniških izdelkom. — Komisije za določevanje davkov na vojne dobičke naj bodo javne in zastopane tudi po kmetških odposlancih. — Dohodninski davki še vedno straši. Naj se stori vse, da se isti odpravi. — Naredba dež. vlade pod dr. Žerjavom z dne 16. jan. 1920, št. 51 glede prometa z živlino naj se odpravi, ker je krivična in jo orožništvo ter glavarstva popolnoma napačno tolmačijo. — Volitve naj se razpišejo čim prej. Kajzarjem naj se dovoli skupna paša vsaj proti odškodnini. — Na deželno vlado se vloži prošnja za dovoljenje 4 seimov v Krškem. — JKZ naj izposluje, da bo orožništvo patroliralo tudi po noči, ker se tatvine množijo. — Avtomobilisti ne upoštevajo tozadevnih predpisov. Z grozno brzino drve po deželi. Življenja so mnogokrat v nevarnosti. Treba je kaj ukreniti glede tega kakor tudi glede ciganske nadloge. — Agrarna reforma naj se izpelje korenito, ljudstvu, zlasti revnejšim v korist.

VELIKE LAŠČE.

Okr. K. Z. je dne 17. maja t. l. protestirala proti vpoklicu k orožnim vajam v 1894. letu rojenih sedaj, ko se začena košnja in drugo delo. Naj bi se orožne vaje še vsaj preložile na jesen, ako se ne dajo odpraviti. — Enako je K. Z. protestirala proti krivični pristranski razdelitvi turjaških travnikov po samostojnih močotih. Poslala se je odločna resolucija o tej stvari predsedstvu dež. vlade in glavnemu poverjenstvu ministrstva za agrarno reformo v Ljubljani. Zahtevamo, da se storjeni sklepi razveljavijo in razpiše nova delitev parcel. Samostojni pa so pokazali, koliko smisla za pravičnost je v njihovih sebičnih dušah. Ljudje! Pometite z njimi povsod!

SKOCJAN PRI TURJAKU.

Delovanje K. Z. napreduje. Gospodarski položaj je neznosen. Ljudje se dolže, da kupujejo živež. Še eno leto uaj gre tako naprej, pa bodo bajte prodane. — Novoustanovljena zadruga je imela tekom dveh mesecev do 400.000 K. prometa. K. Z. je protestirala proti vpoklicu k orožnim vajam. Naj bi se iste še vsaj prestavile na oktober ali november!

V SMARTNEM POD ŠMARNO GORO

je imela K. Z. sejo 9. maja. Na ponudbe samostojnih za združitev je sklenila, da je mogoč skupen nastop v nujnih gospodarskih vprašanjih, v politiki pa poje K. Z. svojo pot, dokler S. K. S. ne opusti svojega breznačelnega

programa. — Dalje se je razpravljalo o vseh drugih rečeh. Poslanec Brodar je podal natančno poročilo o položaju, kar se je z zadovoljstvom vzelo na znanje.

SMARTNO PRI LITILJ.

Okr. K. Z. je imela sejo dne 9. maja. Natančno se je preračeval položaj, nastal med in po železničarjem štrajku. Glede motenja zbirne svobode od strani samostojnih se je sklenilo, nastopiti z vso odločnostjo. Ako ne bo tu vlada storila svoje dolžnosti, bodo nastopili pristaji J. K. Z. sami. Potem pojde zob za zob.

BLED.

Okr. K. Z. je imela sejo 18. maja. Sklenili so se važni sklepi glede enote planin, ki se bo vršila v Ljubljani ter glede bogoskrajstva, ki so ga zagrešili nekateri Sokoli in Sokolici na Bledu. Glede draginje živil ob letošnji sezoni letoviščarjev so kmetje sklenili, da bodo prodajali polovico mleka delavcem in domačim revežem kvetjemu po 3 K. liter, drugo polovico pa letoviščarjem po poljubni ceni. — To je jasen dokaz, da je med kmeti mnogo socialnega čuta.

Iz tajništva JKZ.

IZ TAJNIŠTVA JKZ.

Na naše posredovanje pri dravski divizijski oblasti radi vpoklica k orožnim vajam v letu 1894. rojenih smo dobili sledeče pojasnilo: 1. Oprostitev od orožnih vaj razen onih, ki jih navaja vpoklic sam, so izključene. 2. Pač pa se bodo vaje 10 od sto preložile na jesenski čas. In sicer v prvi vrsti samostojnim gospodarjem in vzdrževalcem družine. 3. Prošnje je naslavljeni na: Pukovska okružna komanda v Ljubljani. — Toliko v odgovor vsem vprašanjem, ki jih je prejelo tajništvo JKZ. — V Ljubljani, 18. maja 1920.

Razgled po svetu.

Jugoslavija.

j Naša bodoča ustava. Komisija za sestavo ustavnega načrta v Belgradu ima v rokah dva osnutka ustave. Po enem naj bi bil sestavljen naš bodoči parlament iz ene same zbornice, po drugem pa iz poslanske zbornice in senata. Senat naj bi štel 100 poslancev, ki bi jih volile pokrajine, stanovske zbornice in zadruga, razen tega bi poslala vanj svoje zastopnike vseučilišča in morebiti posamezne veroizpovedi. Senatorji bi se volili za 6 let in bi morali biti stari nad 40 let. Senat mora zborovati istočasno s poslansko zbornico. V slučaju spora med obema zbornicama odločuje poslanska zbornica. — Država se razdeli v devet pokrajin, ki bi bile: 1. Srbija, 2. Stara Srbija z Macedonijo, 3. Hrvatska s Slavonijo, Reko, Istro in Medjimurjem, 4. Bosna, 5. Črna gora s Hercegovino, Boko Kotorsko in Primorjem, 6. Dalmacija, 7. Srem z Bačko, 8. Banat, 9. Slovenija s Prekmurjem. Uradni jezik v državi je srbo-hrvatski-slovenski. V Sloveniji je uradni jezik slovenski ter imajo Slovenci pravico, da tudi z osrednjo vlado občejejo v slovenskem jeziku.

j Protiv bivši ministrski predsednik in sedanji minister za konstituanto je došel v Zagreb, da se pogovori z merodajnimi krogi glede ustavnega načrta, ki ga je izdelal. V Zemunu je zavozil vlak, v katerem se je

vozil, na napačen tir in se z veliko silo zaletel v prazne vagone. Ker domnevajo, da so to nalašč naredili železničarji, ker je Protić hud nasprotnik komunistov, so dotičnega skretničarja zaprli. Protić pride tudi v Ljubljano.

j Volitve v ustavodajno skupščino se bodo vršile menda meseca novembra.

j Utajili bi radi. Da je Ljudska stranka na Hrvaškem in Slavoniji samo pri svojem prvem nastopu dobila toliko odbornikov, ne morejo prenesti ne liberalci ne hrvatski zajedničarji. Tajništvo liberalne stranke zato skuša to število zmanjšati in pravi, da je dobila Ljudska stranka 81 mandata. Vladine številke (zajedničarji) pa so nam bolj milostne in nam priznavajo 286 odbornikov. Tajništvu Ljudske stranke pa je bilo že dosedaj sporočenih 650 občinskih odbornikov, ki pripadajo Ljudski stranki.

j Judje gospodujejo na medicinskem oddelku zagrebškega vseučilišča. V prvem semestru je izmed 57 slušateljev 21 Židov. Če pomislimo, kako majhen odstotek prebivalstva tvorijo Židje v Jugoslaviji, potem so te številke izredno visoke.

AVSTRIJA.

Nežigosani eno- in dvokronski bankovci izgube v Avstriji veljavo. Državni urad avstrijske finance namerava v kratkem določiti rok, po katerem izgube nežigosani eno- in dvokronski bankovci svojo veljavo kot zakonito plačilno sredstvo.

Denar je ponarejala neka družba na Dunaju, ki so jo sedaj izvohali in zaprli. Dobil so pri njih 60.000 ponarejenih bankovcev po 1000 kron, katere so žigosali tudi z jugoslovanskimi žigi ter jih tihotapili v Jugoslavijo.

Krvave rekvizicije. Sredi meseca marca se je imela izvršiti v Gosdorfu na Štajerskem rekvizicija živine. Po slabih skušnjah v drugih krajih je prišlo k tej rekviziciji 80 žandarjev. Rekvizicija se je začela na ta način, da so v Gosdorfu dva kmeta aretirali, ki sta govorila proti oddaji živine; potem so odgnali živino v Murek. Komaj pa so žandarji zapustili Gosdorf, je začela kmetica zvoniti na pomagaje. Kmetje so se oborožili in šli za žandarji, vnela se je prava vojska, kmetje so imeli tudi strojnice in ker jih je bilo več, so obkolili žandarje, napravili šturm in zmagali. Žandarjem so vzeli puške in jih odgnali v Murek, kjer so vzeli odgnano živino nazaj. Državno pravdnništvo je dalo uvesti proti 124 osebam preiskavo zaradi pobune, streljanja na žandarje itd. Je pa pri nas vseeno precej boljše.

MAŽARSKA.

Prostozidarskim ložam, ki so svoj čas igrale na Mažarskem vodilno vlogo, se sedaj slabo godi. Te dni jim je država zaplenila veliko lastno palačo, ki so jo imeli v Budimpešti.

Vojska proti Jugoslaviji. Mažari se v svoji nadutosti menda resno pripravljajo raztegniti svojo državo do prejšnjih meja. Predvsem se jim hoče Medjimurja. V zadnjem času neprestano zbirajo obilno vojaštvo ob naši meji ter prirejajo shode za priklopitev Medjimurja Mažarski.

ITALIJA.

Novo vlado je sestavil zopet Nitti, ker si nihče drug ni upal prevzeti težke naloge voditi Italijo skozi draginjo in lakoto in boljše vištevno k zadovoljnejšem časom. Zunanji minister je zopet Šaloja. Torej bo nova vlada imela v jadranskem vprašanju isto stališče kot prejšnja.

ČEHOSLOVAŠKA.

Sladkor. Amerika je kupila 70 milijonov centov sladkorja na Češkem in se pogaja za še nadaljnjih 70 milijonov centov. Plačali ga bodo po 47 dolarjev 100 kg, torej v našem denarju približno po 47 K 1 kilogram.

FRANCOSKA.

Devica Orleanska, ki je junaško vodila Francoze v vojski proti Angležem, bo sedaj radi mnogih čudežev, ki so se zgodili na njeno priprošeno in ki so natančno dokazani, proglašena v Rimu za svetnico.

Novi davke za letnih 8500 milijonov frankov (kar je v našem denarju 85 milijard) je sklenila francoska zbornica. To se bodo Francozi za glave prijemali.

Solsko učno dobo so na Francoskem podaljšali do izpolnjenega 13. leta. To pa zato, ker gredo otroci z 14. letom v tovarno in da se med 12. in 14. letom ne potepajo.

TURČIJA.

Korajžni Turki. Turki se ne menijo dosti za mirovne pogoje, ki jih jim nalagajo pariški mogotci, temveč urijo armada in pridno preganjajo Francoze s svoje zemlje. Te dni so zopet napadli francoske čete v Urfi. Od 400 Francozov je ostalo samo 100 živih.

BELGIJA.

Delavska organizacija na krščanskem temelju je po vojski silno narastla. Te organizacije zlasti živahno snujejo konsumne zadruge, socialne in strokovne šole. V boju proti komunistom so odločile krščanske organizacije komunistični poraz.

Bela internacionala. Socialisti in komunisti imajo svojo rdečo internacionalo (mednarodno zvezo). V Bruslju pa so se sešli v zadnjem času krščanski železničarji in sklenili v juniju sklicati konferenco vseh evropskih krščanskih delavcev in ustanoviti belo internacionalo kot protitež proti brezverski rdeči internacionali.

ŠVICA.

Deseturno delo. Bogata Švica stoji pred rešitvijo vprašanja, kako preiti od 8 urnega na 10 urni delavnik. Po vsej Švici zelo vneto širijo misel 10 urnega delavnika in poudarjajo te-le razloge: 1. 10 urni delavnik bo uredil gospodarsko življenje. 2. 10 urni delavnik nam bo dal vse pridelke, ki nam jih manjka. 3. 10 urni delavnik nam uniči draginjo in pospeši padanje cen. 4. 10 urni delavnik nam uniči vse neprijetnosti, vsled katerih danes trpimo. 5. 10 urni delavnik upostavi finančno ravnotežje. 6. 10 urni delavnik nam povrne voljo za delo. 7. 10 urni delavnik nam vrne zdravje in blagostanje. 8. 10 urni delavnik nam vrne mir. 9. 10 urni delavnik nam omili socialna nasprotstva. 10. 10 urni delavnik nas reši boljše življenja.

RUSIJA.

Vojska s Poljaki. V začetku so se Poljaki z veliko silo zagnali v Ruse in jih potisnili nazaj. Sedaj se je pa zgodba obrnila, in Rusi zmagujejo in porivajo Poljake krepko nazaj. Poleg tega so dobili Poljaki še drugega nevarnega sovražnika: mednarodno delavsko organizacijo, ki je v Holandiji, Franciji in Italiji proglasila, da naj železničarji in delavci ne ukrcavajo oziroma odpravljajo vojnega blaga, ki je namenjeno na Poljsko. In res je mnogo vlakov z vojnim materialom že zastalo.

Tedenske novice.

Politične.

p »Politični katekizem ali kaj mora vsak državljani vedeti o politiki« se imenuje knjižica, ki je izšla ravno kar in se naroča pri tajništvu Slovenske ljudske stranke v Ljubljani. Vsebinska je nastopna: Uvod. (Kaj je družba. Kaj je politika. Važnost politike.) Kdo ima v posameznih državah moč v rokah. Kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev in bivša avstro-ogrska monarhija. 1. Slovenci nismo več narod druge vrste. 2. Jugoslavija je tako bogata, da ne bo nikomur več treba izseljevati se. Glavne stranke med Slovenci. Posamezne stranke v naši državi. I. Stranke bivše kraljevine Srbije. II. Stranke iz pokrajin bivše Avstro-Ogrske. Pregled vseh klubov. Nekatera važna sodobna vprašanja. 1. »Kmet kmeta«. 2. Duhovščina in SLS. 3. Ali je SLS nasprotna izobrazbi? 4. Valutno vprašanje. 5. Zakaj nam je potrebna močna, lepo urejena država? — Naši rojaki pod italijan, jarmom. 6. Vzroki svetovne vojske: a) Nasprotje med Francijo in Nemčijo. b) Nasprotje med Anglijo in Nemčijo. c) Zrelost Turčije za razpad. Sredstvo proti novim vojskam. Vsem bivšim vojakom. Našim mrtvim. Dostavek. — Knjižica stane s poštnino vred 6 kron.

p Tajništvo Ljudske stranke se je ustanovilo v Osijeku za Slavonijo.

p Politična zborovanja po Sloveniji so zopet dovoljena.

p Prava naloga jugoslovanske matere. Zadnji »Kmetijski list« (št. 21) piše o ženskih nalogah tako-le: »Vzgajati otroka v ljubezni do resnice in pravičnosti, vzgajati ga v ljubezni do kmetijskega stanu, vcepljati v srca otrok ljubezen do domovine in narodni ponos ter tako vzgajati narodu bodoči zarod, to so glavne naloge prave jugoslovanske matere!« — Dosedaj smo vsi mislili, da spada vsaj med naloge, celo med glavne naloge slovenske matere otroka tudi versko vzgojiti. »Kmet. list«, ki zastopa »verno« stranko liberalnih kmetov, te naloge slovenske matere ne pozna. Velja zapomniti za takrat, ko bodo na shodi zopet trdili, da so globokoverni.

p V službi samostojnih. Bivši ravnatelj Kmetijske družbe je bil odvezan od svoje službe pri Kmetijski družbi, zato je pa sedaj postavil svoje moči v službo samostojnih. Za zadnji občni zbor je pošiljal svojim pristašem sledeča vabila: Vaše blagorodje! Lepo Vas prosimo se gotovo udeležiti s poverljivim pismom od podružnice nadaljevanja občnega zbora Kmetijske družbe, ki

bo 20. t. m. Če boste zahtevali, se Vam bo en del stroškov povrnil. Udeležitev je silno važna in če imate priliko, Vas prosimo kakšnega nasprotnika pregovoriti, da s kakšnim izgovorom doma ostane.

S tovariškim pozdravom

Štampilja SKS.

Gustav Pirc.

Gustav Pirc je bil v politiki vedno brez načel, zato je čisto prav, da se je postavil v službo breznačelne stranke.

p Stranka kapitalistov. Ljubljanski liberalci imajo sedaj trojno skrb. Stanovanjska komisija je ljubljanskim milijonarjem odpovedala stanovanja in jim naložila zidati hiše, da ne bo treba revnim ljudem pozimi v vagonih stanovati. Liberalci sedaj store vse, da bi vso to naredbo osmešili in milijonarjem prihranili milijončke. Dalje jih skrbi, ker je radi prepovedanega izvoza cena banaškemu žitu padla. Kapitalisti so ob masten zaslužek. Liberalci posredujejo pri ministru, kakor poročajo liberalni listi, da naj v tem oziru kaj ukrene. Pošta se je znatno podražila in to zadene največ bogate trgovce, ki imajo velik pismen promet. Liberalni poslanci so sklenili posredovati, da se to izpremeni. Kar ima torej poštna uprava izgube, naj krije ljudstvo z davki, namesto, da bi pokrili izgubo kapitalisti, katere se kapitalisti najbolj poslužujejo!

p Nov list. Liberalna stranka je vedno bolj v razsulu, drži jo le še njeni prijatelji na Hrvaškem in Srbskem, ki imajo v narodnem predstavištvu močan klub. V Sloveniji pa so liberalni kmetje ustanovili svojo stranko, ravno tako delavci in tudi to, kar je še ostalo liberalne stranke, je razcepljeno v desno in levo krilo. Glasilo desnega je »Slov. Narod«, levo krilo, ki ga vodita skrajna svobodomiselca Žerjav in Ribnikar, pa izdaja nad vso mero surovo »Domovino«. Sedaj jim ta ne zadoštuje in menda bodo začeli zopet izdajati zloglasni dnevnik »Jutro«.

p Nepotrebna jeza. Liberalni listi se silno pohujšujejo, da je vlada prestavila znanega radovljiškega glavarja Mencingerja. Liberalci naj se le potolažijo. Naše ljudstvo ne bo nikdar dopustilo, da bi okrajni glavar tako ravnal z njim kot je Mencinger. Kroparska zgodba ni pozabljena. Uradniki so zato tu, da ljudstvu strežejo, ne pa narobe. To velja tudi za liberalne uradnike, čeprav se bodo tega težko navadili.

p Dr. Korošec in milijoni. Socialistični »Ljudski glas« vprašuje »Domoljuba«, koliko milijonov je dobil dr. Korošec, ker je prodal kmeta ne vemo kateremu vragu že. Na to lahko odgovorimo. Dr. Korošec dosedaj kmeta ni prodal ne kupoval, zato je o kakšnih milijonih ni govora, pač pa je s svojim odločnim nastopom rešil našo državo in našega kmeta komunističnega nasilja in ropa, ki je grozil kmetu. Če bi komunisti zmagali, bi danes kmet ne bil več gospod na svoji zemlji. Pač pa mi vprašamo »Ljudski glas«, koliko milijonov so dobili tvoji zavezniki komunisti od ruskih komunistov za to, da bi lahko zaslužili našega kmeta Italijanom in komunistom. Odgovori, »Ljudski glas«!

Domazne novice.

— Ali se ženska res nima pravice vtikati v politiko? Pod tem naslovom v kratkem izide brošura, ki jo izda »Krekova prosveta«. Obsega sledeče sestavke: Kaj je politika? Kdo dela politiko? Svobodomiselni napad na šolsko mladino. Protiverska šola naj se nadaljuje izven šole. Napad na krščansko družino. Ženska volilna pravica. Pred odločitvijo (slovenske stranke). Ljudska stranka. Na delo! — Knjižica v poljudnem slogu razmotriva pereča vprašanja, ki ravno žensko najgloblje zadevajo. Stane 2 K, po pošti 30 v več. Priporočamo predvsem skupna naročila, ki jih sprejema »Krekova prosveta« v Ljubljani, Poljska cesta (Alojzijevišče). Naročila naj se pošiljajo takoj!

d Ameriški Slovenci pridejo na I. slovenski orlovski tabor s posebnim parnikom. Vodil jih bo znani politični in kulturni delavec p. Zakrajšek, urednik čikaške »Edinosti«.

d Angleška društva katoliške mladine (skauti) odpošljejo na I. slovenski orlovski tabor v Mariboru svoje odposlanstvo. To vest je sporočil Orlovski zvezi salfortski škof, ki stoji na čelu katoliškega gibanja v Angliji.

d Pri orlovskem taboru bodo sodelovale sledeče godbe: Orlovska godba iz D. M. v Polju, Višnja gora, Selce nad Škofjo Loko, delavska godba na Jesenicah, salezijanska godba z Rakovnika, godba društva sv. Srca Jez. iz Zagreba, orlovska godba iz Čehoslovaške in dve voj. godbi. V Mariboru se na predvečer glavnega nastopa vrši velik koncert »Ljubljanec«.

d Obrtniki! Snujte »Obrtne zveze« in zahtevajte pravila pri »Jugoslovanski obrtni zvezi« v Ljubljani, Sodna ulica 11. Naše »Obrtne zveze« ne sinesejo zaostajati za »Kmetiskimi zvezami«, zato ustanavljajte povsod, kjer se nahaja več obrtnikov, lastne »Obrtne zveze«, ki naj bodo središče vaše stanovske politične organizacij! »Jugoslovanski obrtniki« se naroča pri »Jugoslovanski obrtni zvezi« v Ljubljani, Sodna ulica 11, kjer posluje tudi obrtno tajništvo V. L. S. Obrtniki, obračajte se v vseh zadevah na »Osrednjo zvezo« in dopisujte v svoje glasilo!

d Denar iz Amerike in banke v Jugoslaviji. Opozarjamo vse, ki dobivajo kak denar iz Amerike potom bank v Zagrebu ali Belgradu, naj se sami pobrigajo pri bankah, ker banke naslovljencem pošiljate ne naznanjajo in tako denar lahko mesece in mesece leži pri bankah, ljudje pa se jezijo in pritožujejo, da ničesar ne dobe. Pišite, vprašajte, pa se bo vse pojasnilo.

d Avtomobil vozi vsak dan iz Kranja v Železno Kaplo. Iz Kranja gre ob 3. uri popoldan, iz Kaple ob 5. zjutraj. Prijaviti se je treba vedno na končni postaji.

d Prošnje za naknadno kolkovanje bankovcev. Ministrstvo za finance objavlja, da bode reševala te prošnje posebna komisija pa samo, v kolikor so bile prošnje vložene pravočasno, to je do všteti 10. marca t. l. Prošnje, ki so se vložile šele pozneje, se ne bodo jemale v pretnes.

d Pristojbine porotnikom. Porotniki dobivajo plačano enkratno vožnjo in 40 K na dan za hrano in prenočišče.

p General Svetozar Borojević, znan poveljnik avstrijske soške fronte, je te dni v Celovcu umrl.

d Kako se draži usnje. Neki strojar v bližnji ljubljanski okolici je prodajal svinjske kože po 80 do 100 K kilo, dasi so primerne cene 60 do 70 K za kilo. Za podplate je zahteval za kilo 180 do 250 K, dasi so določene maksimalne cene za podplate s 112, 116 in 140 K za kilo; zgoranje telečje usnje črno je prodajal kilo po 250 K, maksimalna cena znaša 160 K. Na verižniškem uradu so obsodili moža na 10.000 K globe in na tri mesece zapora; radi prekoračenja maksimalnih cen in radi navijanja cen; dalje zapade izdelanih 120 svinjskih kož in neizdelanih 123 svinjskih in 26 telečjih kož.

d Predragi slamniki. Nekateri ljubljanski trgovci imajo še starih zalog slamnike, ki so jih plačali po 50 K, sedaj jih pa prodajajo po 200 K in dražje. Vlada je dala te slamnike zapleniti.

d Zaplemba usnja. Karol Pollak v Trzinu je imel nakupljenega v svojih skladiščih za 6 milijonov kron usnja. Vlada je celo zalogo zaplenila.

d Zgodovina srednjega veka je knjiga, ki jo je izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Kratko opisuje vse važnejše dogodke od l. 375 do 1492. Zlasti se ozira na zgodovino jugoslovanskega naroda. Prav je, da bi danes vsakdo poznal zgodovino lastnega naroda in v tem oziru mu bo ta knjiga zelo dobrodošla. Stane vezana 24 K in se naroča v Jugoslovanski knjigarni.

Gospodarska obvestila.

g Cena prašičem v Sremu je padla za 4 do 5 K pri 1 kg žive vage.

g Cena masti v Belgradu se je znižala od 13 na 12 dinarjev na kilo.

g Cena špiritu je padla za 120.000 K pri vagonu.

g Usnje. Iz hrvatskih listov posnemamo, da so se vsi slovenski in hrvatski tovarnarji usnja združili v kartel proti nekemu belgrajskemu trgovcu, ki je dobil dovoljenje za izvoz surovih kož, katere res v veliki množini izvažajo na Grško, dočim našim tovarnam nedostajajo surovih kož, ljudstvu pa usnja. Hrvatska in ljubljanska vlada sta zato prepovedali izvoz surovih kož in obljubili, da gresta kartelu na roko pri nakupovanju surovih kož pod obvezo da izdelano usnje ostane doma. Hrvatska vlada je določila, da bodo potem trgovci prodajali izdelano usnje, ljubljanska pa, da morajo priti do usnja najpreje zadrage.

g Draginja klobukov. Ker Avstrija kupi pri nas skoro vse zajčje kože in sicer po 45 K komad in dražje in potem pošilja k nam izdelane klobuke, je naravno da pridejo pri nas klobuki po 500—1000 K en komad. Ko bi se pa pri nas prepovedal izvoz zajčjih kož, in bi se nakupovanje teh osredotočilo, cene določile na 18 K komad, in se potem te kože poslale v tovarne na Češko in Moravsko, kjer bi izdelali iz dlake stoterih kož po 36 klobukov, bi nas prišel stati en komad po 168 K z vsemi stroški. Ta predlog je stavil neki trgovec iz Zagreba osrednji vladi.

g Gospodarski svet se je ustanovil pri ministrstvu za trgovino in industrijo v Belgradu. Dajal bo svoja mnenja in nasvete

v vseh vprašanih, ki se tičejo trgovinske politike.

g Svet za kmetijski pouk se je osnoval pri poljedelskem ministru v Belgradu. Njegova naloga je oddajati strokovna mnenja in nasvete v vseh poljedelskih strokah. Število članov znaša 20.

g Prodajalci mleka in živil. Mestni magistrat ljubljanski opozarja vse prodajalce mleka iz Ljubljane in okolice, da se vrši večkrat na teden stroga revizija in preizkušnja mleka. Vsak, ki bo prodajal vođeno ali pokvarjeno mleko, se bo izročil državnemu pravdnistvu. Istotako se bo postopalo proti tistim, ki bodo prodajali mleko dražje, kot je določeno, namreč po 4—5 K za liter. Mestni magistrat ljubljanski opozarja vse prizadete, da upoštevajo ta razglas; istotako pa prosi prizadeto občinstvo, da gre organom mestnega magistrata v tem oziru na roko. Z ozirom na ponovne slučaje, ki so se dogodili v zadnjem času, da prodajajo nekateri trgovci pokvarjena živila, zlasti slabo moko, ki je zmešana s fižolom itd., se opozarja vse trgovce z živila, da se bodo ponovno vršile stroge revizije živil po tržnih organih in se bodo proti vsakemu, ki bi se v tem oziru pregrešil, kar najstrožje postopalo.

g Razglas. Kmetijska šola na Grmu priredi meseca junija sledeča dvodnevna kmetijska tečaja: I. Vinogradniški tečaj dne 7. in 8. junija; II. Čebelarški tečaj dne 11. in 12. junija. Poduk, kateri se začne vsakokrat ob 9. uri dopoldne bo pri vseh navedenih tečajih združen s praktičnim razkazovanjem. Kdor se želi udeležiti teh tečajev, naj se prihlasi po dopisnici pri ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu, in sicer: za vinogradniški tečaj do 1. junija t. l., za čebelarški tečaj do 8. junija t. l. Revnejšim udeležencem tečajev dá ravnateljstvo v omejenem številu prenočišča na razpolago.

Obvezni polletni tečaj na državnih podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. julija t. l. Za vstop v tečaj je vložiti na rođstvo državne podkovske šole v Ljubljani do 15. junija t. l. prošnjo ter ji priložiti: 1. rođstni in krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. učno spričevalo, 5. ubožni list, in 6. navrstveno spričevalo. — Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci dobivajo redno državne podpore ter imajo prosto stanovanje v zavodu, skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

Listek

Tunakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ***

(Dalje.)

VI.

Tisto popoldne je sodnik Hendel hodil s svojim sinom po cestah mesta Dunaja ter si je ogledoval razne stavbe, vodnjake, cestni tlak in druge naprave, da bi videl, če bi se dalo še kaj novega napraviti v mestu Štajer.

Toda skoraj ničesar ni našel, kar bi že ne bilo boljše napravljeno v Štajru.

Oba tuca sta obračala nase radovednost Dunajčanov: sodnik Hendel s svojo orjaško postavo, mladi Henrik pa s svojo sijajno bojno opravo.

Pršla sta do Koroških vrat, kjer je sodnik Hendel opazil v izloženem oknu biserne in koralaste verižice in razne druge nakitne predmete. Spomnil se je, da je svoji ženi obljubil, da jej prinese nakita iz Dunaja. Enako je mislil Henrik: Moja ljuba Stefana, morebiti se najde tu notri tudi zate kakšen nakit. Ne da bi vedel eden za misli drugega, sta oba stopila v trgovino, kjer je zlatar kljub nedelji — bil je luteran — delal zapestnico.

Ko je zagledal ponosna gospoda, je kakor blisk svignil pokonci, da je prevrnil svoj stolec, tu je na njuno željo znesel iz raznih skrin in predalov mnogovrstnega ženskega nakitja.

Sodnik Hendel si je izbral dva demantna uhana, niz velikih orientalskih biserov in prsni okrasek; za Helenini ušesci, njen vrat in prsi, Henrik pa je kupil za svojo mačeho benečansko ogledalce. Sedaj je motril razne okraske ter je iskal nekaj za Stefano. Opazil je med drugim rožni venec in Marijino podobo s raznimi izreki. Marija bi jo gotovo razveselila, je pomislil, pa nočem. Nočem se hliniti, kakor da verujem vse to zato, ker njo ljubim. Toda glej, poleg Marije je ležal križec z demanti in s Kristom iz slonove kosti, krasno laško delo. Res, ta križec ji bo položil v naročje na dan, ko bo poprosil za njeno roko.

Visoko ceno, ki jo je zlatar zahteval, je vrget v zlatih ceklinah na mizo; medtem pa je oče stopil zadelj, pazno je opazoval križec ter je rekel:

»Čemu ti bo to? Saj mi protestantje ne potrebujemo takih stvari. Si-li hočeš napraviti umetninsko zbirko?»

»Saj tudi mi častimo Krista,« je rekel Henrik. »Sicer pa tega križca nisem kupil zase, marveč za mojo izvoljenko, ki naj jo krasí na dan poroke.«

»Tako, tako, na poroko misliš, no kaj takega pa rad slišim,« je rekel stari Hendel, ko sta s sinom zapustila trgovino. »Veseli me, da bo naš rod kmalu pogljal nove mladike; priznavam, da je že dolgo moja želja, videti te na mehkem in varnem pri ljubki, vredni družici in dvigniti na svoje koleno vnuka, tvoje ga prvega sina. Pri petdesetih letih se mož že ozira po onih, ki naj pridejo za njim.«

Kaj vseč so bile Henriku te očetove besede, saj je iz njih zvenela stara očetova dobrotljivost kakor iz zvona zveni zlato in srebro. O to bo še žarelo solnce te dobrotljivosti ter bo raztopilo v očetovem srcu vsako mržnjo zoper Stefano.

Ko so Henriku vstajale v prsih sladke nade, ga je oče od strani prežeč in temno opazoval. Zakaj je kupil križ za svojo prihodnjo nevesto, zakaj ne kake Venere ali Amorja? ... Fant, brzdaj svoje srce! — Okoli cesarice je vse polno deklet, in lepe so, zelo lepe, toda vse so papeške. Fant, napravi si ograjo okoli srca, pa to je še vse premalo ...

Tedaj pa jima je v hitri ježi prijahal nasproti Najmajer, Grof Betlen da je že dvakrat poslal vprašat, je-li še ne bo gospoda stotnika. On, grof, in princezinja nestrpno pričakujeta njega in njegovih strelcev. Naj se nikar ne mudi, temveč naj pride, kakor hitro je mogoče.

Sodnik je rekel Henrik: »Pazi se, za teboj gredo!« Prišlo mu je nekaj na misel, kar ga je zelo razveselilo. Gotovo bode Henrik v oči lepo princezinjo, ki bo enkrat še sedmograška kraljica. Ha, taka nevesta bi mi bila všeč.

»To mi hodi ravno narobe,« je nekoliko nejevoljno rekel Henrik. »Hotel sem v cesarsko orožarno, da si ogledam cesarske puške. Toda, če so že dvakrat poslali pome, moram iti.« Še sanja se mu ne, da je bil princezinji všeč. In tudi, če bi bilo to res, kaj mu je na tem?

Jasno in modro je bilo majnikovo nebo, ko je Henrik ob Donavi jezdil iz Nušdorfa proti vasi ob vznožju Golovca.

Krasno je dirjal reči satca, ki ga je bodel v nozdrvi vonj cvetoče vinske trte. Henrik se je oziral po Donavi, misli pa so mu

uhajale vedno dalje in dalje proti domu, k Anži, ki je mnogo lepša kakor modra Donava. Tam stoji hišica pod orehom, hišica pa je lepša kakor cesarski grad. Tam sedi in vese Stefana, in Stefana je desetkrat, stotisočkrat lepša kakor je princezinja Druzijana.

Čutil je, kako mu v majnikovem solncu in pomladni krasoti valuje po žilah sveža, mlada kri, kako kipi v njem mlada moč in čudovito hrepenenje po ljubljani deklici; ah, če bi sedaj sedela poleg njega na konju, kako bi jej ovil roko okoli lepega telesa in bi ji pokazal slavni Dunaj, ki je tam zadaj ležal v zlatem solnčnem pajčolanu. Po imenu bi ji naštel in pokazal vse zelene gore in hribe naokoli in bi ji njo poslušal ptica, ki je tam v vrtu čarobno pel zaljubljeno pesem.

Za njim so veselo in razposajeno topotali njegovi strelci in so teptali cvetice in travo. Prišli so do selskega dvorca, ki ga je okoli in okoli obdajal divje zaraščen vrt. Tu notri začasno stanuje grof Betlen.

Počasi in elegantno jaha Henrik skozi vrtna vrata tja do hiše, ki je bila stara in razpadla. Na levi je bila trata, na kateri sta se pasla dva smolnatočrna bivola. Pred hišo sta pa stala čudna konja, ki sta bila danes jutraj vprežena v rdeči voz princezinje Druzijane; dva tatarska dečka sta z njihovih dobrorejenih teles izmivala modro in srebrenobarvene lise. Ko je stotnik to videl, je udaril v glasen smeh.

Tatarska dečka sta se pred njim spustila na tla in sta se s čelom dotaknila tal. Razjahal je konja, zgornja pa se je v oknu razmaknil zastor in prikazala se je mala roka, na kateri so se bliščali biseri, in se je počasi zopet skrila.

Henrik je razpustil svoje strelce, da bodo pozneje delali pred grofom orožne vaje.

Hiša, ki je bila od zunaj zamamjena, je bila toliko lepša znotraj. Gole stene in opeka na tleh so bile pokrite s pisanimi turškimi preprogami. Hiša je imela dve nadstropji. Ko je Henrik prišel v prvo nadstropje, je zagledal Turka in je čul glasove, kakor bi se nad njim dva prepirala v tujem jeziku, iz postranske sobe pa je prihajalo skrivnostno šepetanje.

Ob železnem zvenketanju njegovih ostrog je obmolnilo šepetanje.

Henrik je zavpil naglas »Je kdo tukaj? Kje je grof Betlen?« Turek je izginil.

Nakrat so se odprla vrata, skozi katera je prihajalo šepetanje, in dolga, suha postava je stopila ven ter ga je motrila z bodečimi pogledi. Henrik je spoznal Firdo Pala, kalvinskega pridigarja.

Pridigar je spoštljivo priklonil svojo glavo, na čiji rumeni pleši je počivala žametasta čepica, in je zašepetal:

»Gospod grof se ravno razgovarja z Izet pašo, pa ne bo dolgo trpelo.« »Bi-li ne hoteli, plemeniti gospod,« je šepetajčo nadaljeval, »za pol ure potrpeti in stopiti v to sobo.«

Položil je svojo velo roko na Henrikovo zlato rokavico in je še bolj tiho zašepetal:

»Če ste v topničarstvu tako izurjeni kakor v streljanju, gospod, lahko sedaj vzamete trdnjavo, grad, še več, krono.«

Henrik je umaknil svojo roko; kaj hoče ta mož s svojim namigavanjem in čudnim obnašanjem. Rumena krempljasta roka pridigarja je že odmaknila zastor, ki je bil za odprtimi vratmi. Henriku udari v uho glasen, vesel smeh in brenkanje na citre, pred očmi pa se mu je kar zableščalo od samega zlata in pestrih barv. Hitro je stopil noter in je začudeno obstal sredi polmračne sobe. V medli svetlobi, ki je prihajala skozi zastirto okno, je sedela na divanu, ki je bil ves pokrit s svilnatimi blazinami in tigrovimi kožami, mlada princezinja Druzijana; eno roko je uprjala v blazno, na drugo pa je naslanjala glavo; s katere so valovali bakrenobarvni lasje. Na čelu se ji je v vseh mogočih barvah bliskala barta, ogrski ženski nakit za glavo, na prsih pa ji je počival v pisanem soju velik, okrogel biser. Nad dolgo, svilnato obleko je nosila še drugo, krajšo, zlatovezeno, iz črne tancice. K eni nogi se ji je privijala dolga, rumena mačja žival, drugo pa je držala v naročju deklica, ki je pred njo klečala in jo je ravno obuvala v zlat čevlji. Tam zadaj je izza turškega zastora kukala grda starka s turbanom na glavi, ki

se je skrila v tistem hipu, ko je vstopil Henrik.

Henrik je v pozdrav povedal svoj meč in je občudujoč Druzičarino krasoto debelo gledal, deklica je pa kakor blisk potegnila nogo iz dekličinega naročja in mu je ponudila malo roko, na kateri so se bliskali biseri:

»Dobro došli!« je rekla a sladkim, drobnim glasom. »Plemeniti, velikodušni vitez! Mala sedmograška deklica vas pozdravlja in je vesela, da more v praznovrnem mentu pozdraviti verskega brata.«

Z roko je med ušesa udarila veliko mačko, ki se je ob njenih nogah zvijačno ozirala okoli in venomer renčala in nežno, zapeljivo nadaljevala z bleščicami se monoglednimi očmi poželjivo motreč krasnega štajerskega junaka:

»Moj oče bo kmalu odpravil turškega pašo, vi pa blagovolite med tem,« z nepopisljivo ljubko kretnjo male roke je pokazala na prostor poleg sebe na divanu, »semkaj k meni sesti. Prosim.«

Henrik je z resnimi pogledi opazoval sobo in ljudi, katerih obnašanje mu prav nič ni bilo všeč, in je obotavljaje se stopil za korak bližje k princezinji, ponujenega prostora poleg princezinje na divanu pa ni sprejel.

»Zal mi je,« je rekel, »gospica, da vaši oči nima časa, zakaj prišel sem samo zaradi tega, da mu pokažem svoje strele.«

»Joj, joj, vendar ne boste takoj šli. — Ši Zirzi-Birzi,« z zlatim čevlčkom je krepko sunila v bok veliko mačko, ki je glasno zevala in kazala krvavordeče žrelo. Sedaj žele je Henrik opazil, da to ni mačka, ampak mlad lev, ki ga je orientalska princezinja imela za igračo.

»Prosim, plemeniti gospod stotnik! Ne hodite proč! Zirzi-Birzi bo hud, če gresite. Ugriznil vas bo!« je vzklila.

Todaj se je zasmajala mladi junak, da je princezinji sladke radosti zatrepotalo srcece pod zlatim nakitjem:

»Oho! Ga bom pa nekoliko pogladil s svojim štajerskim jeklom.«

»Oh, ne ne!« je proseče raztegnila svojo malo roko. »Saj je priden! Toda ne hodite doli, vitez! Spodaj so moji bivoli, bodejo z rogovi! So hudi!«

»A tako, ti so tudi vaši? Saj imate cel zverinjak s seboj! Čemu so vam ti bivoli? Saj so neumni kakor noč.«

»Je-li noč neumna?« je začudeno vprašala, poredno zaokrožujoč ljubka drobna usta. »Samo rjoveti znajo — uhuu! — druga ne znajo nič. Bivolico moram imeti vedno seboj zaradi mleka. Bivolčino mleko je dobro, mastno!« z rdečim jezičkom je zamasknila po škrlatastih ustnih. »Ne maram za drugo mleko. Toda, zakaj je noč neumna?«

Od nekod so prizveneli srebrni glasovi strun in po sobi je zadišalo po rožah in po najfinem kadilu, da je mlademu junaku skrajno dušilo sapo. Grof ima dolgo opraviti s Turkom.

Princezinja se je smejala, da so se jej delale zamice na licih, toda neka druga, daleč, daleč tam doma ima mnogo lepše.

»Rekli so mi, da je bila vaša ljuba mamica Francozinja in da je bil vaš praded naš častiti oče Kalvin!« je rekla in mu je s svojimi otroškimi očmi, v katerih je bilo nekaj nevarnega, zapeljivega, strmeč zrla v obraz. Mladenci so vsled mamečega vonja v sobi lica nekoliko pordela in Druzičar je mislila, da še ni videla mladega moža, ki bi mu bil le od daleč podoben po lepoti in krasoti, in vendar je bil tako resen.

»Bi mi li ne hoteli, plemeniti gospod, kaj povedati o vaši ljubi mamici in o našem čestitem očetu Kalvinu,« je prosila Druzičarja, »o tako rada bi kaj slišala, medtem pa bo moj oče končal s Turkom.« Zopet je tako vabljivo z malo roko trepljala po divanu. Henriku je dobro delo, da tako sladko govori o njegovi materi; oh, če bi mu samo eno tako sladko besedico rekla ona sladka, draga, a vendar ledenomrzla Stefana. Toda princezinja govori o njegovi materi. Močnejše si je opasal pas in je tedaj na divan toliko stran od princezinje, da bi bila med njima lahko sedela Lizika. Mali lev je takoj prikoracal k njemu in je ob njegovem kolenu dvignil svojo glavo.

Firido Pal, stari pridigar, ki veliko bolj moli hčerko svojega gospodarja kakor svojega Boga in Gospoda in ki si vedno prizadeva ustreči vsem porednim željam njenega srca, si je previdno mel koščene roke, rešal se je ter kazal cel zid rumenih, širokih zob.

(Dalje prih.)

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(V bližini francišanske cerkvice)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3% brez kaknega odbitka.

Gradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Imate bolečine? V obrazu? V celem telesu? Vaše mišice in žilci vam odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza-fluid! Bodele se šudili! 6 dvojnatih ali 2 veliki steklenici 36 K.

Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice 6 škatlic 18 kron. Prava želodec okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 15 K. Omot in poštena posebej a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 16, Hrvatska. A

Samostojen hlapec

ki se razume na vsa kmečka dela, lahko tudi oženjen brez otrok, čigar žena bi lahko opravljala goved ali prečiče, se sprejme za lepo srednjeveliko kmetijo na sloven. Korškem. Ponudbe z navedbo plače ali drugi pogoji na Frana Pogačnika, Ljubljana, Dunajska c. 36.

Sprejma se samostojen dobro izvežban

vrtnar

za zelenjavo, tudi lahko ženska, najraje če je kak begunec z Goriskega. Stanovanje in hrana v hiši, plača po dogovoru. Osebe ali pismene ponudbe hotelu „SLON“ v Ljubljani.

Farovski

hlapec se sprejme v službo za 3—4000 K na leto. Potrebujem tudi bolj prijetnega za pri živini. Pišite na upravnništvo Domoljuba pod šifro „Hlapec 1781“.

Ovčjo volno

v večjih množinah

kupuje „Impex“

eksportna in importna družba v Ljubljani, Krekov trg 10, kamor je poslati ponudbe z navedbo cene in množine ter priložiti večji vzorec. 1718

Modra in manufakturna trgovina

Ivanka Praprotnik,

Sv. Petra cesta 29, Ljubljana

naznanja sl. občinstvu, da je ravnokar došlo fino volneno blago za ženske obleke v črni, modri, zeleni in rujavi barvi, žamet, sukno, blačevina, kontenina, platno za rjuha, cvilnih, raznobarnih satinastih odeje i. t. d. Kdor hoče dobro blago in po ceni kupiti naj se obrne na to domačo tvrdko. Vzorec in ceniki se ne razpošiljajo.

Cenjenim naročnikom in drugemu slavnemu občinstvu vljudo naznanjam, da sem dobil zopet priznano

najboljšo in zanesljivo

„BARVO“

za barvanje vsakovrstnega blaga. — Dobi se: črna, modra, rdeča, zelena, rujava in hla barva v zavitihih po K 220 en zavojček pri

Karl Loibner
Celje, pri „Zvoncu“.

Razpošilja se vsaka množina po pošti. — Vsakemu naročilu se priden slovensko navodilo.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 17,

je ustanovila oddelke za

življenska zavarovanja.

Sprejema: V življenskem oddelku: zavarovanja na doživljenje in smrt v vseh stavih, zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejši pogoji.

V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina po znanih nizkih cenah.

Podružnica: CELJE, Breg, 33.

Ceniti in poljudni z obrat. pošto brezplačno.

Zanesljivi posredniki se vedno sprejmejo.

Kuhano maslo v vsaki močini kupimo
tako. — V. Bizjak in drug,
Rogaška Slatina.

Poljedelske stroje

kot čistilnice za žito, slamoreznice,
dalje raznovrstno poljedelsko orodje

prodaja

po jako ugodnih cenah trdka

„IMPEX“, Ljubljana, Krekov trg št. 10.

Za zeleno krmo

priporočamo sledeča semena: grahoro čisto
ali pomešano z ovsem po K 4-20 kg., lečo za
krmo po K 4-00 kg., grah za krmo po K 3-20 kg.,
Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Gospodarska pisarna dr. Černe

posojila, zemljišča in posestva,
ureditev pošiljatev iz Amerike
in ameriških zapuščin, nakazila
denarja v vse kraje, vse go-
... spodarske zadeve ...

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6
(poslopje Ljudske posojilnice).

Imate bolečine? V lepu?
V celem telesu? Vas muči
glavobol? Trganje po u-
dih? Trpite na reumatizmu
in gihu? Ste se prehladi-
li? Ne morete spati? Niti
delati? Ste nervozni in
preveč občutljivi za mrzli
zrak?

Poizkusite vendar Feller-
jev pravi Elzafluid! Čudili
se bode! Občutili bode
čuvstvo zadovoljnosti! Re-
šeni ste bolečin in hvalite
Fellerjev Elzafluid kot do-
brega prijatelja v hudih
dneh. 6 dvojnatih ali 2 va-
likli specialni steklenici
36 K. Zagorski sok proti

kašlju in prsnim bolečinam, 1 steklenica 6 K.

Vaš želodec ni v redu? Trpite na počasni
prebavi? Slabem apetitu? Hrabite mleko, za-
nesljivo odvajajoče sredstvo?

Oj, kako bode zadovoljni, ako samo poiz-
kusite Fellerjeve prave Elza-kroglice! Te so
res dobre! 6 škatlic 18 K. Želodec okrepču-
joča švedska tinktura, 1 velika steklenica
15 K. Pravi balsam, 12 malih steklenic 36 K.

Lahko še na-
ročite!

Fellerjev Elza-
mrčesni pra-
šek, 1 vel. škat-
lica 5 K. Zobne
kapljice, ste-
klenica 4 K — v.
Očesne kapljice
4 K — v. Zane-
saljivo mazilo
zoper srbečino
in srbečico, lon-
ček 10 K. Močna francovka v steklenicah po
8 K in 22 K. Omot in poština posebej, a naj-
ceneje! Eugen V. Feller, lekarnar, Stubica
donja, Elzatr g. št. 16, Hrvaška.

Primežaj krmi Mastin

enkrat na teden eno pest. Ob pomanjkanju krme
ko se uporabljajo nadomestilna sredstva za krmi-
la pa se primeža dvakrat na teden. Prašek
Mastin, dietetično sredstvo, za živino, je dobil
najvišje kolajne na razstavah v Londonu, A Pa-
rizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoč gospodarjev
hvalijo Mastin, ko ga enkrat poizkusijo, in ga
ponovno rabijo. 5 zavojev praška Mastin zado-
stuje za 6 mesecev za enega praščka ali vola.

Ako se Mastin pri vas v lekarnah in trgo-
vinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5
zavojev Mastina 30-50 poštnine prosto na dom.

Mazilo zoper garje

(naftomazilo) uniči pri ljudeh in živini. garje,
lišaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaje, Ne
smrdi, ne maže perilo. 1 lonček 8 kron. Po pošti
12 kron 50 v.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Kranjsko. Zraven rolovža.

Najstarejša hranilnica na Slovenskem.

Kranjska hranilnica

v Ljubljani — ustanovljena l. 1820

obrestuje hranilne vloge s

3%.

Kranjska hranilnica je puplarno varen
zavod in jo nadzoruje deželna vlada.

Za plačila zavodu se dajo na razpolago
poštne položnice.

Cisti dohodek Kranjske hranilnice je —
ne glede na to, kar se odkaže rezervnim za-
kladam — po pravilih določen v pospeševanje
obtekoristnih naprav in podjetij na Kranjskem.
— Skupna avota doslej v te svrhe odmenjenih
zneskov znaša K 8.761.118-37.

VOLNO

vsako množino kupi po najvišji ceni

Fran Pogačnik, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

**Agitirajte
za
,Domoljuba'**

Cementna strešna opeka

najbolj trpežne vrste
se dobi pri tvrdki

Ivan Jelačin, Ljubljana

Emonska cesta 2. 4798

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je
največja slovenska posojilnica in je
imela koncem marca 1919 nad 40 mi-
ljonov kron vlog in nad 1 milijon
enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.